

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Marcely Kučerové a soudců JUDr. Jana Klášterky a Mgr. RNDr. Jany Zaoralové v právní věci žalobkyně: **Danuše H.**, nar. xxx, bytem xxx, zast. JUDr. Klárou Kořínkovou, Ph.D., advokátkou, se sídlem Praha 2, Fügnerovo nám. 1808/3, proti žalovanému: **Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky**, IČ: 41197518, se sídlem Praha 3, Orlická 2020/4, zast. Mgr. Ondřejem Trnkou, advokátem, se sídlem Praha 2, Záhřebská 154/30, **o zaplacení 170.441,- Kč s příslušenstvím**, o odvolání žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 24. června 2013, č.j. 12 C 172/2011-238,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně **se p o t v r z u j e .**

- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni náhradu nákladů odvolacího řízení ve výši 19.940,80 Kč, do tří dnů od právní moci rozsudku, k rukám JUDr. Kláry Kořínkové, Ph.D.

O d ů v o d n ě n í

Soud I. stupně uložil žalovanému povinnost zaplatit žalobci částku 170.441,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 7,75 % ročně jdoucím z této částky od 7.2.2011 do zaplacení, a to do 3 dnů od právní moci tohoto rozsudku (výrok I.), žalobci nepřiznal vůči žalovanému právo na náhradu nákladů řízení (výrok II.) a dále uložil žalovanému povinnost zaplatit České republice náhradu nákladů řízení, ve výši stanovené samostatným rozhodnutím do 3 dnů ode dne, kdy nabude právní moci usnesení, jímž bude výše nákladů stanovena (výrok III.).

Takto soud I. stupně rozhodl o žalobě, v níž původní žalobce pan Zdeněk H. tvrdil, že byl účastníkem veřejného zdravotního pojištění v České republice podle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, jako pojištěnec registrovaný žalovaným, že mu žalovaný neopodstatněně odmítl vydat povolení k odjezdu na území SRN jako jiného členského státu EU za účelem léčení ve smyslu článku 20 odst. 2 Nařízení Rady (ES) č. 883/2004, a domáhal zaplacení předmětné částky jako náhrady rovnocenné částce, již v SRN za zdravotní výkon (operaci) zaplatil a která by byla bývala hrazena žalovaným jako pojistitelem, kdyby povolení bylo bývalo od počátku řádně vydáno.

Soud I. stupně dospěl k závěru, že žalobcem uplatněný nárok je nutno právně posoudit podle čl. 20 přímo aplikovatelného Nařízení evropského parlamentu a Rady (ES) 883/2004 ze dne 29.4.2004, o koordinaci systému sociálního zabezpečení (dále jen „Nařízení č. 883/2004“), a čl. 26 příslušného prováděcího Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16. září 2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k Nařízení (ES) č. 883/2004, o koordinaci systémů sociálního zabezpečení. Konstatoval, že situaci obdobnou skutkovým tvrzením žalobce již za účinnosti dříve účinného Nařízení 1408/71 ve znění nař. 2001/83 řešil Evropský soudní dvůr; v rozhodnutí ve věci C-368/98 ze dne 12.7.2001 uvedl, že bylo-li pojištěnci, jenž podal žádost o povolení čerpání zdravotní služby v zahraničí, toto povolení odmítnuto, přičemž následně prokáže, že odmítnutí bylo neopodstatněné, má k tíži příslušné instituce nárok na náhradu ve výši rovnocenné té, která by byla bývala hrazena institucí místa pobytu, kdyby povolení bylo bývalo od počátku řádně vydáno (stejně závěry byly učiněny i v rozhodnutí C-211/08 ze dne 15/6/2010). Ve vztahu k této právní úpravě vymezil jako skutečnost rozhodnou pro posouzení věci, zda péče, která byla poskytnuta žalobci, byla, resp. je péčí, která je poskytována v ČR, a to v době lékařsky odůvodnitelné s ohledem na stav pacienta, s tím, že je na žalobci, aby prokázal, že mu povolení mělo být vydáno a že vynaložená částka by byla bývala v případě udělení povolení pojišťovnou uhrazena.

Soud I. stupně zjistil tento skutkový stav: žalobce byl pojištěncem žalované, v období od 26.7.2011 do 3.9.2011 byl léčen s diagnózou s kódovým označením C 119 ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové, jejímž prostřednictvím dne 22.9.2011 podal žádost o vyslání k léčení do jiného státu EU (úhradu léčby v zahraničí) s odůvodněním, že u žalobce došlo k recidivě tumoru v oblasti nosohltanu, nález je dle zde publikovaných lékařských závěrů chirurgicky radikálně neřešitelný; Univerzitní klinika Leipzig shledala nádor jako operabilní, operace – resekce karcinomu klínové kosti (dále jen „operace“) byla naplánována na 28.9.2011. Tato žádost byla rozhodnutím žalovaného ze dne 27.9.2011 zamítnuta, stejně jako stížnost žalobce proti tomuto rozhodnutí (dopis žalovaného ze dne 10.11.2011). Žalobce byl 22.9.2011 přijat na Univerzitní kliniku v Lipsku, podstoupil plánovou operaci, propuštěn byl 7.10.2011, za výkon zaplatil 6.853,31 EUR. Skutečnost, že se jedná o péči hrazenou z veřejného zdravotního pojištění, byla mezi účastníky řízení nesporná. Typ operace, který byl žalobci proveden na Univerzitní klinice Leipzig, se ve Fakultní nemocnici v Hradci Králové (na pracovišti nejvyššího typu) neprovádí, na klinikách vybavených robotickou navigací (FN Motol, UVN Praha) byly obdobné operace v rozhodné době prováděny maximálně 1x za 4 měsíce, u žalobce by s největší pravděpodobností s ohledem na zprávu jeho ošetřujícího lékaře nebyla operace provedena vůbec; tedy péče, která byla žalobci poskytnuta v SRN jako členském státě EU, mu nemohla být poskytnuta v ČR jako státě jeho bydliště. Žalobce cenu za zdravotní péči uhradil zdravotnickému zařízení v SRN, výše úhrady nebyla sporována a v den úhrady se po přepočtu pomocí kurzu platného v den úhrady zdravotní péče jedná o částku žalovanou. Právním posouzením podle čl. 20 Nařízení č. 883/2004 dospěl soud I. stupně k závěru, že žalobce prokázal splnění podmínek pro zpětnou úhradu léčby v zahraničí,

neboť poskytnutá péče nebyla v ČR v lékařsky odůvodnitelné době s ohledem na zdravotní stav pojištěnce dosažitelná, tedy žalobci mělo být vydáno povolení k vycestování do jiného členského státu za účelem léčení vydáno. Soud I. stupně dále zdůraznil, že žádný z právních předpisů neukládá pojištěnci povinnost ověřovat správnost závěrů ošetřujícího lékaře, a to ani v tom směru, zda některé jiné zdravotnické zařízení v jeho domovském státě je schopno konkrétní potřebnou péči poskytnout. Důvodně žalobě soud I. stupně v plném rozsahu vyhověl. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 1 o.s.ř.; soud I. stupně však úspěšnému žalobci podle § 150 o.s.ř. právo na náhradu nákladů řízení nepřiznal. Ve smyslu § 150 o.s.ř. zvláště přihlédl k okolnosti, že případ je specifický, a zejména dosud nebyla řešena otázka, zda má pacient za situace, kdy mu je odborníky sdělen závěr o nemožnosti poskytnout léčbu, povinnost pátrat po tom, zda by nějaké zdravotnické zařízení péči běžně dostupnou v zahraničí bylo schopno a ochotno v jeho domovském státě poskytnout. Vzhledem ke skutečnosti, že výklad tohoto stěžejního bodu shora uvedeného Nařízení byl zcela na soudu, a tedy žádný z účastníků řízení nemohl výsledek sporu předpokládat, dospěl soud I. stupně k závěru, že by bylo nepřiměřeně tvrdým krokem zavázat žalovaného k úhradě nákladů řízení.

Tento rozsudek napadl žalovaný včasným odvoláním. Namítal, že „institucí v místě bydliště“ ve smyslu čl. 20 Nařízení č. 883/2004, která je podle citovaného ustanovení oprávněna posuzovat splnění podmínek v čl. 20 odst. 2 věty druhé Nařízení č. 883/2004 (tj. zda se dotyčné osobě může v členském státě, kde má místo bydliště, dostat shodného léčení v lékařsky odůvodnitelné lhůtě, s přihlédnutím k jejímu zdravotnímu stavu a pravděpodobnému průběhu její nemoci), se rozumí pojistitel, nikoli ošetřující lékař. Odvolatel dále namítal, že soud I. stupně nesprávně vyložil pojem „léčbu nelze poskytnout v členském státě“ (čl. 20 Nařízení). Nařízení č. 883/2004 má na mysli objektivní nemožnost provést zákrok, nikoli subjektivní nemožnost dosažení konkrétní péče například z toho důvodu, že ošetřující lékaři s ohledem na stav pacienta takovou léčbu neindikují. Posouzení otázky operability nádoru v České republice ošetřujícím lékařem bylo sice významnou informací pro pojistitele, z hlediska čl. 20 Nařízení č. 883/2004 však není tento závěr relevantní. Otázka, na jejímž řešení soud I. stupně založil své rozhodnutí, tj. zda pacient je povinen pátrat, zda je některé další pracoviště v členském státě bydliště pacienta schopno poskytnout mu rovnocennou péči, v dané souvislosti vůbec nevystává; příslušnými informacemi disponuje pojistitel, na něhož je pojištěnec povinen obrátit se se žádostí o úhradu před samotným zákrokem. Podle žalovaného z provedeného dokazování vyplývá, že shodnou léčbu, jež byla poskytnuta žalobci v Univerzitní nemocnici Leipzig (SRN), jsou schopna poskytnout tři zdravotnická zařízení v ČR. Žalovaný na základě žádosti původního žalobce případ posoudil, v okamžiku, kdy bylo doloženo, že nález nebude ve FN v Hradci Králové operován (nikoli že jej nelze operovat), jej neprodleně informoval o možnostech dalšího postupu s tím, že mu doporučil obrátit se na specializované pracoviště FN Motol, kde jsou čekací lhůty pro příslušný zákrok v rozmezí 2-3 týdnů. Podmínky pro zamítnutí povolení k vycestování za účelem poskytnutí lékařské péče byly tedy splněny (srov. rozhodnutí ESD ve věci C-157/2009, podle něhož „povolení může být zamítnuto z důvodu, pokud léčba vykazující u pacienta stejný stupeň účinnosti může být včas poskytnuta v zařízení majícím uzavřenou dohodu s pojišťencovou zdravotní pojišťovnou“). Pokud tedy původní žalobce podstoupil lékařský zákrok v zahraničí pouze na základě závěrů ošetřujícího lékaře (FN v Hradci Králové), že jiná léčba, než léčba indikovaná, nebude žalobci nabídnuta (vzhledem k neoperabilitě nádoru v členském státě místa bydliště), nelze na základě čl. 20 Nařízení uložit jeho pojistiteli náhradovou povinnost. Z uvedených důvodů žalovaný navrhl, aby odvolací soud změnou rozsudku soudu I. stupně žalobu zamítl.

O pokračování v řízení s Danuší H. na místo žalobce, zemřelého dne 14.9.2013, tj. po zahájení odvolacího řízení, rozhodl soud I. stupně podle § 107 o.s.ř. usnesením ze dne 8.7.2014, č.j. 12 C 172/2011-294. Žalobkyně Danuše H. ve vyjádření k odvolání navrhla potvrzení rozsudku soudu I. stupně.

Podle čl. II., bodu 2. zákona č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, odvolací soud rozhodl o odvolání podle občanského soudního řádu ve znění účinném ke dni 31. prosince 2013 (dále jen „o.s.ř.“). Odvolací soud přezkoumal podle § 212, § 212a, § 214 odst. 1 o.s.ř. napadený rozsudek včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Soud I. stupně provedl dokazování ke všem skutečnostem, které jsou na základě přímo aplikovatelného Nařízení Rady (ES) č. 883/2004, resp. příslušného prováděcího nařízení a judikatury Evropského soudního dvora rozhodné pro posouzení podmínek pro vydání povolení k vycestování za účelem poskytnutí lékařské péče, resp. k odepření vyslání pojištěnce k léčení do jiného členského státu Evropské unie. Procesně správně provedené důkazy hodnotil podle zásad uvedených v § 132 o.s.ř., skutkové závěry, k nimž dospěl, logicky vyplývají ze souhrnu dílčích zjištění, která učinil z důkazních prostředků. Na správné skutkové závěry soudu I. stupně navazuje i správné právní posouzení opodstatněnosti zamítnutí žádosti o vyslání k léčení v jiném státě EU. Právní posouzení, které provedl soud I. stupně, je správné rovněž ve smyslu výkladu dílčích pojmů čl. 20 odst. 2 příslušného Nařízení; výklad odpovídá soudem I. stupně citovaným rozhodnutím Evropského soudního dvora (zejména rozhodnutí ve věci C-368/98 ze dne 12.7.2001 - v podrobnostech odvolací soud odkazuje k citacím právních vět uvedeným v rozhodnutí soudu I. stupně), jimiž byl výklad jednotlivých konkrétních pojmů průběžně upřesněn na základě předběžných otázek k výkladu Nařízení č. 883/2004, resp. Nařízení Rady (ES) č. 1408/71 ve znění Nařízení Rady (ES) č. 2001/83, které předmětnou problematiku upravovalo v období před účinností Nařízení č. 883/2004.

K odvolacím námitkám: S odvolatelem lze sice obecně souhlasit, že „institucí v místě bydliště“ ve smyslu čl. 20 Nařízení č. 883/2004, která je podle citovaného ustanovení oprávněna posuzovat splnění podmínek v čl. 20 odst. 2 věty druhé Nařízení č. 883/2004, se rozumí pojistitel, nikoli ošetřující lékař. Odvolatel však přehlíží, že rovněž soud I. stupně tento pojem vyložil shodně, když vzal za prokázané, že žalovaný pojistitel jako „instituce v místě bydliště žalobce“ ve smyslu čl. 20 Nařízení č. 883/2004, v rámci tohoto oprávnění žádost žalobce v řízení o vydání povolení k vycestování do jiného členského státu EU za účelem léčení zamítl. V této souvislosti je třeba uvést, že z provedeného dokazování nevyplývá ani odvolatelem prosazovaná skutková verze, že pojistitel žádost žalobce zamítl s odkazem na možnost čerpání totožné péče ve FN Motol. Podle výslovného znění dopisu žalovaného ze dne 27.9.2011 (č.l. 15) byla žádost zamítnuta s odůvodněním, že se jedná o pomalu rostoucí epitelární nádor, proto se doporučuje doplnění dokumentace, včetně zprávy ze spuperkonziliárního vyšetření pracovištěm FN Motol. Otázka interpretace pojmu „instituce v místě bydliště“, užitého v čl. 20 Nařízení č. 883/2004 však není pro rozhodnutí o žalobě významná. Pokud však žalobce učinil předmětem řízení nárok na zaplacení předmětné částky jako náhrady rovnocenné částce, již v SRN za zdravotní výkon (operaci) zaplatil a která by byla bývala hrazena žalovaným jako pojistitelem, kdyby povolení bylo bývalo vydáno, je (vedle prokázání, že konkrétní druh péče pojistitel v ČR hraďí) pro rozhodnutí ve věci samé podstatná otázka splnění podmínek pro odmítnutí vydání povolení pojistitelem, na niž se správně soustředil soud I. stupně, tj. zda péče, která byla v cizině poskytnuta žalobci, je péčí,

kteřá je poskytována v ČR, a to v době lékařsky odůvodnitelné s ohledem na stav pacienta (jinými slovy otázka věcné správnosti zamítavého rozhodnutí pojistitele o žádosti klienta).

V této souvislosti odvolací soud schvaluje závěr soudu I. stupně, který vzal za prokázané, že péče, která byla v cizině poskytnuta žalobci (operace), nemohla být v ČR žalobci v době lékařsky odůvodnitelné s ohledem na stav pacienta. Odvolatel bez konkrétního odůvodnění rozborem důkazů prosazuje v odvolání názor, že z provedeného dokazování vyplývá, že shodnou péči mohl žalobce čerpat ve třech jeho smluvních zdravotnických zařízeních v ČR, přičemž ve FN Motol by mu byla tato péče poskytnuta ve lhůtě 2-3 týdnů. Takový závěr je však v přímém rozporu se zjištěními z konkrétních důkazů, provedených před soudem I. stupně. Výkon, který byl proveden v Univerzitní nemocnici v Lipsku (operace), nepředstavoval jednu z variant léčení stavu žalobce s rovnocenným účinkem. Ze skutečnosti, že ošetřujícím onkologem žalobce bylo vyžádáno chirurgické konsilium (posouzení stavu žalobce v rámci tzv. onkokabinetu Fakultní nemocnice Hradec Králové) vyplývá, že vedle radioterapie, vyloučené však již v důsledku léčení předchozích fází onemocnění žalobce, bylo operační odstranění nádoru ošetřujícími lékaři považováno za žádoucí variantu léčebného postupu. Podle výpovědi svědka MUDr. Miroslava H., lékaře Fakultní nemocnice v Hradci Králové, zjištěný nádor žalobce prorůstal do mozkového kmene a do kostí a podle názoru konzultovaných chirurgů z téhož zdravotnického zařízení se nedal chirurgicky odstranit. Svědek rovněž potvrdil názor ošetřujícího lékaře, že v případě, že by někde proběhla radikální operace, tedy operace, která by odstranila celkový nádor, bylo by to pro pacienta výhodné. Podle výpovědi téhož svědka bylo od provedení operace upuštěno pouze vzhledem ke konstatování technické neproveditelnosti operace vzhledem ke zjištěné poloze nádoru. Závěr soudu I. stupně, že tuto péči nebylo možné žalobci v ČR v době lékařsky odůvodnitelné s ohledem na jeho stav poskytnout, jednoznačně vyplývá z provedeného dokazování.

Žalovaným tvrzená (a v řízení prokázaná) skutečnost, že v rozhodné době v ČR tři jeho smluvní pracoviště prováděla stejně jako Univerzitní nemocnice Leipzig obdobné operace endoskopicky, je však ve vztahu k otázce, zda bylo možné žalobci v ČR v době lékařsky odůvodnitelné s ohledem na jeho stav tento druh léčby poskytnout, pouze dílčí informací, již je třeba hodnotit ve vztahu ke zjištěnému stavu pacienta. Podle výpovědi svědků stav žalobce charakterizovaly dvě základní skutečnosti: 1) zjištěná poloha nádoru (podle výpovědi svědka MUDr. Viktora Ch., CSc., č.l. 227, se tumor nacházel v těsném sousedství s velkou karotidou, riziko jejího poškození při operaci bylo důvodem pro závěr o neoperabilitě žalobce), 2) typ nádoru (podle výpovědi svědka MUDr. Miroslava H., FN Hradec Králové, č.l. 112, bylo možné vzhledem k histologickému nálezu označit nádor žalobce za nízkě diferencovaný karcinom, tj. onemocnění agresivnější, které by mohlo následně rozsáhle metastazovat, dle individuálních dispozic pacienta v řádu týdnů, resp. měsíců). Podle výpovědi svědka MUDr. Pavla J. (č.l. 225 p.v.) se na pracovišti FN Motol v rozhodné době prováděla obdobná operace shodně jako v Univerzitní nemocnici Leipzig endoskopicky, avšak vzhledem k mimořádně nepříznivé poloze nádoru z hlediska prognózy úspěšnosti operace atypické by byl žalobce pravděpodobně vyhodnocen i tímto pracovištěm jako inoperabilní. Svědek však připustil, že pracoviště v Univerzitní nemocnici Leipzig disponovalo vzhledem k vyššímu počtu provedených výkonů bohatšími zkušenostmi s jejich prováděním, které umožnily hodnotit operaci žalobce i vzhledem ke zjištěné poloze nádoru jako proveditelnou (odborné vyjádření č.l. 117). Uvedenými důkazy je tedy jednoznačně prokázáno, že léčení (operace) nemohlo být žalobci vzhledem k jeho zdravotnímu stavu (poloze nádoru) poskytnuto v České republice vůbec, a to dokonce ani na specializovaných pracovištích. Ta sice disponují příslušnou technikou, ovšem vzhledem k pouze postupně

narůstající zkušenosti s prováděním tohoto typu operace by však stav žalobce v rozhodné době nebyl těmito pracovišti hodnocen jako operabilní. Z toho vyplývá jednoznačný závěr, že léčení, které bylo žalobci poskytnuto v Univerzitní nemocnici Leipzig, mu v České republice v rozhodné době poskytnuto být vůbec nemohlo a s ohledem na prokázanou neodkladnost operačního odstranění tumoru není namístě ani úvaha o tom, zda bylo možné zákrok odložit o několik měsíců či let.

Z výše uvedených důvodů nebyly odvolací námitky způsobilé zvrátit správné skutkové i právní závěry, na nichž spočívá rozhodnutí soudu I. stupně. Věcně správné rozhodnutí soudu I. stupně odvolací soud podle § 219 o.s.ř. potvrdil.

O nákladech odvolacího řízení bylo rozhodnuto podle § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o.s.ř. ve prospěch úspěšné žalobkyně. Náhrada odpovídá součtu odměny za právní zastoupení za 2 úkony právní služby (vyjádření k odvolání, účast při jednání odvolacího soudu) ve výši 2x 7.940,- Kč podle § 7 bod odst. 5 vyhlášky č. 177/1996 Sb. (dále jen „AT“), náhrady hotových výdajů advokáta ve výši 2x 300,- Kč podle § 13 odst. 3 AT, a náhrada za daň z přidané hodnoty v sazbě 21 %, ve výši 3.460,80 Kč, celkem tedy 19.940,80 Kč. Platební místo a lhůta k plnění vyplývají z § 149 odst. 1 a § 160 odst. 1 o.s.ř.

Poučení : Proti tomuto rozhodnutí **I z e** podat dovolání k Nejvyššímu soudu ČR, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, prostřednictvím soudu, který rozhodoval v prvním stupni, a to pouze z důvodu, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak (§ 237, § 239 a § 240 odst. 1 o.s.ř.).

V Praze dne 10. prosince 2014

JUDr. Marcela K u č e r o v á, v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Pletková Barbora